

ZÁPIS

z jednání Ekonomické komise Odboru lesního hospodářství

České akademie zemědělských věd

8. a 9. říjen 2013 v oblasti působení Správy Krkonošského národního parku

Přítomni – viz prezenční listina; při prezenci byl přítomným předán zápis z podzimního zasedání EK OLH ČAZV v oblasti působení státního podniku Vojenské lesy a statky.

Program:

8. 10. 2013

Úvod - zahájení

1. Informace o činnosti ČAZV a Odboru lesního hospodářství ČAZV
2. Stav lesnického ekonomického výzkumu
3. Současná ekonomická situace LH ČR
4. Ekonomické, ekologické a sociální aspekty hospodaření KRNAP
5. Organizační záležitosti exkurse

9. 10. 2013

Exkurse

Úvod

Jednání zahájil a vedl předseda komise prof. Šišák. Přivítal přítomné, zástupce Ekonomické sekce OLH SAPV, slovenských akademických a vědeckých institucí a domácí účastníky. Zvláště přivítal zástupce hostitelské organizace Správy Krkonošského národního parku (KRNAP) Ing. Václava Jansu.

1. Informace o činnosti Odboru lesního hospodářství ČAZV

Prof. Šišák připomněl, že ČAZV se skládá z 11 odborů. Poprvé za dobu existence se předsedou ČAZV stal lesník, prof. Podrázský. Odbor lesní hospodářství (OLH) má několik komisí. Ekonomická komise byla přejmenována na Komisi lesnické ekonomiky. Ve výboru OLH došlo k personálním změnám, členy výboru jsou Ing. Kacálek, Ing. Hrib, Ing. Vašíček a Ing. Zahradník.

Z dopisu předsedy OLH prof. Podrázského zazněl apel na zvýšení popularizační činnosti lesnického a ekonomického výzkumu. V týdeníku Zemědělec by měly vycházet informace o úspěšných výsledcích výzkumných úkolů, činností a praxe (FLD ČZU, LDF, MENDELU, ÚHÚL, VÚLHM a další institucí).

2. Stav lesnického ekonomického výzkumu

Ing. Vala – Ústav lesnické a dřevařské ekonomiky a politiky LDF MENDELU v Brně (ÚLDEP)

ÚLDEP se v získávání významnějších projektů dosud nedaří a není v současné době zapojen do žádného výzkumného či vědeckého projektu. Stěžejní je v oblasti rozvojových projektů pokračující řešení inovačních vzdělávacích projektů financovaných z Operačních programů Vzdělávání a konkurenceschopnost. Jedná se o "Inovace biologických a lesnických disciplín pro vyšší konkurenceschopnost INOBIO", "Průřezová inovace studijních programů Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU v Brně s ohledem na disciplíny společného základu AKADEMIE" a „Perspektivy krajinného managementu - inovace krajinářských disciplín". Výstupem bude řada učebních textů a podpor. V rámci rozvojových aktivit LDF je na ÚLDEP řešen interní rozvojový projekt „Alternativní přístupy v hodnocení mimoprodukčních funkcí lesa“, řešitel Ing. Hlaváčková. V řešení je projekt Interní grantové agentury LDF pro rok 2013 „Analýza vybraných ukazatelů ekonomického vývoje lesního hospodářství České republiky. Ústav se účastní řady zakázek v rámci doplňkové hospodářské činnosti. Řešen je již v pořadí třetí lesnický a ekonomický audit hospodaření na lesním majetku města Mohelnice. S využitím výsledků předchozích auditů je připravována metodika těchto specializovaných auditů s oporou Mezinárodních auditorských standardů.

Na Školním lesním podniku Masarykův les Křtiny byl započat interní projekt „Koncepte objektů různého lesního hospodaření na ŠLP – les trvale tvořivý Dauerwald“. Metodickým řešitelem a koordinátorem je Ústav

zakládání a pěstění lesů. ÚLDEP bude na aktivitě participovat vyhodnocením ekonomických dat získaných v roce 2013.

Ing. Matějček – Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, pobočka Stará Boleslav, sekce Ekonomické informace (ÚHÚL)

Hlavní činnost sekce spočívá ve zpracování odborných posudků a operativních analýz. Lesnický ekonomický výzkum je realizován na úrovni obnovy tvorby Ekonomického informačního systému LH. V letošním roce je snaha v určité variantě obnovit dřívější zaměření EIS LH a promítnout do vytvoření datové a informační databáze, dostupné pro veřejnost. Ing. Matějček participuje na rozšíření zpracování Oblastních plánů rozvoje lesů (OPRL) o ekonomické, ekologické a sociální indikátory s využitím výstupů programu ZNALEC, NIL I. a NIL II. Pobočka se podílí na zpracování resortního výkazu Les Mze 01.2.

Prof. Šišák poznamenal, že absence ekonomického výzkumu na VÚLHM je evropská anomálie i přes to, že část ekonomického výzkumu převzal ÚHÚL.

Prof. Bartuněk: dotaz na konkrétní příklad ekonomického indikátoru. Ing. Matějček: např. věcná hodnota lesů v OPRL a jeho změny v čase.

Prof. Šišák – Katedra ekonomiky a řízení lesního hospodářství FLD ČZU v Praze (KEŘLH).

Stěžejními aktivitami ekonomického výzkumu katedry jsou projekty financované Národní agenturou pro zemědělský výzkum (NAZV). Od roku 2012 je řešen projekt NAZV „Diferenciace intenzit a postupů hospodaření ve vztahu k zajištění biodiverzity lesa a ekonomické životaschopnosti lesního hospodářství“; řešitel doc. Kupčák, doba řešení 2012 -2016. Projekt se v první cílové skupině zabývá diferenciací intenzit hospodaření na bázi Plívovky kategorizace SLT. Druhá cílová skupina jsou determinace vyplývající z legislativy – kategorizace lesů. Lze předpokládat diferenciaci výsledku hospodaření dle SLT. Třetí cílová skupina jsou novodobé vlivy jako např. NATURA 2000. Hlavním přínosem by měla být kvantifikace těchto vlivů. Projekt je řešen a finančně podpořen ve spolupráci s VLS, s. p. v rámci Komplexních udržitelných systémů v zemědělství, kde byla podmínka spolufinancování podnikatelským subjektem.

Další projekt: „Stabilizace lesních ekosystémů vyváženým poměrem přirozené a umělé obnovy lesa“, doba řešení 2012-2016, řešitel prof. Šišák. KEŘLH je v roli spoluřešitele. Hlavní řešitel je VÚLHM Strnady, VS Opočno.

Projekt „Optimalizace managementu zalesňování zemědělské půdy ve vztahu k retenční schopnosti krajiny“ s dobou řešení 2013-2017. Odpovědný řešitel prof. Podrázský, spoluřešitel VÚLHM.

Projekt „Optimalizace pěstebních opatření pro zvyšování biodiverzity v hospodářských lesích“ s dobou řešení 2010-2014, hlavním řešitelem je katedra pěstování lesa, doc. Remeš.

Projekt „Pěstební postupy zavádění douglasky do porostních směrů v podmínkách ČR“ KEŘLH je v roli spoluřešitele – prof. Podrázský, hlavním řešitelem je VÚLHM Strnady. Jedná se o posouzení perspektivnosti douglasky v ČR a možnosti záměny za smrk. Doba řešení 2011-2014.

Zahájeno bylo řešení úkolů projektu financovaného Technologickou agenturou České republiky (TAČR): „Pěstebně ekologické a ekonomické optimum výchovy lesních porostů“. Hlavním řešitelem je Katedra pěstování lesa – doc. Remeš. KEŘLH se na projektu podílí vyhodnocením ekonomických ukazatelů. S Katedrou pěstování lesa byl získán projekt v rámci programu BETA“ „Odvození a praktická aplikace metodiky ke zjišťování ekonomické efektivity nepasečných přírodě bližších způsobů obhospodařování lesů v porovnání s hospodařením pasečným, 2013 – 2014 – prof. Podrázský. Dále je řešen projekt „Návrh nového systému plošné ochrany půdy v ČR s ohledem na její multifunkční využití – optimalizační model hodnotících kritérií pro prostorové plánování, legislativní a ekonomické nástroje“, 2011 – 2013, který týká se jak zemědělské tak i lesní půdy, hlavní řešitel EKOTOXA, s.r.o., KEŘLH má na starosti ekonomickou část. Dále se katedra účastní projektů v rámci platformy evropské spolupráce European Cooperation in Science and Technology (COST): „Změny vlastnictví lesních pozemků v Evropě“ a „Analýza harmonizace politiky vztahované k lesnímu hospodářství v Evropě“. K dispozici jsou zde finanční prostředky na úhradu cestovních nákladů a podporu spolupracujících institucí.

Úzká je spolupráce KEŘLH s Evropským lesnickým institutem, který má více jak 120 výzkumných institucí z celé Evropy. Diferencuje se na několik center. Pro střední a východní Evropu je středisko ve Vídni. Za FLD je zodpovědnou osobou Ing. Jarský. Výměna informací a zkušeností v oblasti politiky a ekonomiky lesnického sektoru.

Prof. Hajdúchová, prof. Holécy – Katedra ekonomiky a riadenia lesného hospodárstva LF TUZ Zvolen (KER)

Řešené projekty financované ze strukturálních fondů EU a zdrojů Vlády Slovenské republiky:

„Dobudování centra excelentnosti: Adaptivně lesné ekosystémy“ s cílem návrhu efektivních opatření na snižování rizik hospodaření. Řešitelé prof. Holécy, doc. Šálka. Výstupem by měl být návrh koncepce lesnické politiky adaptivního obhospodařování lesních ekosystémů.

Projekt Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) „Integrácia rozvojových, inovačných a environmentálnych politík pre lesníctvo“, řešitel doc. Šálka.

V letošním roce končí projekt APVV „Popularizácia výskumu a vývoja v lesníctve a ekológii lesa formou projektového vyučovania a multimediálneho DVD“, řešitel doc. Šálka. Probíhá projekt „Výskum vplyvu neštátneho vlastníctva lesov na politiky súvisiace s lesníctvom“

V rámci financování ze zdrojů ERASMUS jsou aktivity zaměřeny na spolupráci v mezinárodních projektech zaměřených na pedagogiku, tvorbu publikací a cizojazyčných textů „Starting new enterprises in rural context“.

Projekty financované Vedeckou grantovou agentúrou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Slovenskej akadémie vied (VEGA) „Výkonnosť jako determinant hodnoty a konkurencieschopnosti lesných podnikov v zmenených ekonomických a ekologických podmienkach globalizácie“, „Ekonomické modelovanie rizika klimatickej zmeny na lesnej pôde Slovenska“, „Kvantifikácia hodnoty vodoochranej funkcie lesa na príklade vodnej nádrže Málinec“ – řešitel Dr. Trenčiansky, „Meranie a riadenie výkonnosti podnikov drevospracujúceho priemyslu“ – řešitelka Dr. Brodrechtová, „Ekonomická efektívnosť obchodu s drevom z hľadiska perspektívy transakčných nákladov“, „Matematické modelovanie poistenia lesa proti riziku klimatickej zmeny“ – řešitel prof. Holécy: Hledáme možnosti popisu rizika postupující klimatické změny. Využívá se stromový růstový stimulátor SIBILA pro popis možných dopadů rizika na lesnické projekty a návrh postupů snižování rizika. Projekt úspěšně začal, získání stipendia SCIEX Švýcarského institutu pro výměnu pracovníků v Evropě. Z 28 slovenských projektů akceptovány v roce 2012 pouze dva.

Další výzkum -7 mezinárodní rámcová program: Future oriented integral management of European forest landscape INTEGRAL. Vedoucím slovenské skupiny řešitelů je prof. Tuček. Rozpočet 387 tis. €.

Výzkum zaměřený na spolupráci v mezinárodních projektech COST Action, „Vývoj vlastnické struktury lesů s průnikem politik v rámci Evropy a začleňování Slovenska do evropských struktur“.

Prof. Holécy doplnil informace o struktuře financování vědeckých inovačních projektů. Tři zdroje: strukturální fondy EU, APVV a VEGA. Využívání strukturálních fondů je zejména pro dobudování centra excelentnosti.

3. Současná ekonomická situace LH

Pro. Šišák omluvil zástupce Mze Ing. Krejzara a Ing. Lojdu. Upozornil na vydání Zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky za rok 2012 (Zelená zpráva).

V bodu 3 programu se rozvinula široká diskuse o aktuálním ekonomickém stavu lesního hospodářství na navazujícího dřevozpracovatelského odvětví.

Prof. Šišák: „Zahraniční zpracovatelé si mohou dovolit nakupovat dřevní suroviny za vyšší ceny než tuzemští zpracovatelé zejména z důvodu jejich podpory z veřejných zdrojů.“

Ing. Kaňok: V § 1 Lesního zákona je deklarováno, že lesy jsou národní bohatství. Bylo by dobré, aby v dobách hojnosti byla část zisku plynoucího z LH odkládána na tvorbu lesů druhově pestrých s bezpečnou, travlou a vyrovnanou produkcí.

Prof. Šišák: Měla by být rovněž inovována infrastruktura – lesní dopravní síť. Finanční rezervy jsou vesměs směřovány do podpory melioračních a zpevňujících dřevin a přirozené obnovy. Jako argumentační instrument je vhodné využít závěry NLP II. a zakotvit tyto výstupy v konkrétních opatřeních.

Doc. Kupčák: Problém odsávání finančních prostředků z lesních podniků se netýká pouze LČR, ale již i VLS a otázkou je, zda jsou schopni lesníci dostatečně odborně argumentovat. Prof. Bartuněk: „Může EK OLH v rámci svých omezených kompetencí apelovat na zlepšení stavu?“ Prof. Šišák: „Je vhodné učinit tak formou společného prohlášení.“

Ing. Vlkanova: LČR mají na kapitálových fondech deponováno 51,46 mld. Zisk by měl být generován ve výši cca 4 mld. Kč/rok, z toho cca 50 % by mělo být pravidelně přesunuto do fondu zakladatele. Z úst ministra zemědělství zazněla též informace o změně obsazení dozorčí rady (DR). Nové složení DR: 3 pracovníci Mze, 3 zaměstnanci, 3 odborníci. V roce 2013 bylo, resp. ještě bude alokováno 540 mil. Kč do drobných vodních toků a cca 1 mld. do investic LDS. K 1. 10. 2013 byl založen lesní závod Krušné hory, organizačně podřízen výrobnímu řediteli. Úřad práce Ústí nad Labem eviduje 14.000 nezaměstnaných a pouze 70 osob je ochotno pracovat v lesnictví.

Ing. Vala: Odpověď, co penězi na účtech LČR. Je nutné si odpovědět, je ta částka malá nebo velká? Je vhodné vracet část zpět do LDS, jelikož zde v budoucnosti může vzniknout reciproční problém.

Ing. Jelínek: byly několikrát zmíněny městské a obecní lesy. Odčerpávání zisku je zde považováno za legitimní. Přibližný výnos je 3500 Kč/ha, z toho přibližně 2500,- Kč/ha odčerpává vlastník.

Prof. Šišák; shrnutí: Poděkoval za velmi věcnou a konstruktivní debatu s řadou podnětů a návrhů z různých úhlů pohledu a různých stran. EK OLH je komise se strategickým posláním, nikoliv pracovní. Může se pokusit sestavit společné vyjádření. Určité prohlášení či apel na řídicí instituce by bylo vhodné dát zakladatelům Mze, případně MO. Všechny příspěvky se týkaly způsobu přerozdělování VH, zejména LČR. Jak využít VH pro podporu obecních a soukromých lesů by patrně byl neprůchodný politický problém. Zásadní faktor současné úrovně tvorby zisku jsou tržby, ale i úroveň nákladů.

Prof. Bartuněk navrhuje řešení „per rollam“. Prof. Šišák, naformulujme jádro prohlášení a pak rozešle k doplnění a připomínkám. Ing. Jurek: souhlasí s názory, ovšem během uplynulých let docházelo k systémovým změnám. Můžeme tímto dát prostor zastupitelům k podobnému přístupu jako u LČR. Pro memorandum je mimořádně vhodná doba. Ing. Šimek: memorandum by mělo být zasláno přímo zakladateli.

4. Ekonomické, ekologické a sociální aspekty hospodaření KRNAP, Ing. Václav Jansa

Obsah prezentace:

- Prostředí a jeho limity
- Cíle
- Lesní hospodářství v KRNAP
- Ekonomické parametry a financování

Biosférická rezervace UNESCO příhraniční, zonace je obdobná jako zonace parku. 1. zóna. Funkce ochranného pásma je nárazníková. Celková výměra je 55000 ha. Důvodem vytvoření KRNAPu je jeho charakter „ostrovu tundry“. Vegetační stupně: submontánní stupeň, montánní stupeň, subalpínský stupeň, alpínský stupeň. Endemity: jeřáb sudetský, zvonek český, glaciální relikv-pozůstatek doby ledové.

Limity prostředí:

Omezení prostorové: zonace, stanoviště ZCHD, sídelní útvary.

Omezení časové: klimatické – sezona max. 6 měsíců, stanoviště ZCHD, využití území. Např. zákaz hlučných činností do 15. 7. tetřívka, čáp černý do 500 m od místa hnízdění zákaz veškeré činnosti.

Omezení historické: dědictví minulosti – osídlení, devastace lesů.

Cíl hospodaření v lesích: V porostech zachovalých území zajistit obnovu a udržení samoregulačních procesů. Zajistit obnovu stanovištně „přirozených“ společenstev. Zajistit zachování geneticky původních společenstev. Zajistit rozvoj biodiverzity lesních ekosystémů. Podpořit financování provozu národního parku.

Problém ponechání mrtvého dřeva ošetřeného proti kůrovci loupáním položeného na zemi. Takto ošetřené dříví se velmi dlouhou dobu rozkládá.

Hospodaření v lesích. Od roku 1994 přešlo právo hospodaření s lesy na Správu. Platí striktní zákaz holosečí. Umělá obnova představuje marginální část a zásadním cílem je změna druhové skladby. První změna druhové skladby je datována před 13 lety.

Podpora přirozené obnovy, umělá pouze na kalamitních holinách nebo chybějících druhů, v minulosti akcent na individuální ochranu zejména jedle.

Těžby jsou limitovány plánem péče. Těží se především SM, porostech se zastoupením listnáčů méně než 20 % se listnáče netěží. V ČR je mrtvého dřeva 5-6 m³/ha. Na území KRNAPu je to 20 m³/ha.

Vysoká zvěř 10-12 ks /ha, systém 18 přezimovacích obůrek. Roční odlov 350-450 ks výhradně ve vlastní režii. Platí zákaz poplatkových lovů. Přibližování vrtulníkem 1900-2000 Kč/m³. Striktní zákaz pálení klestu, pouze se snáší.

LHC Harrachov, Vrchlabí, Maršov, Šimková a spol., platnost 2003-2012, prodlouženo do 2014. Celkový etát 1450000 m³, ročně realizováno cca 75 %. Plnění závazného ukazatele LHP - výchovné zásahy do 40 let: 3020,7 ha, ponechaná hmota v porostu ročně 11-13 tis. m³.

Zastoupení SM v roce 1899 cca 98 %, cílový stav cca 55 %, zvýšit podíl BK na 24 %, JD 15 %, JV 4 %, MD se cílově nevysazuje, v porostech se však ponechává. Vývoj umělé obnovy 1992: 800 ha, 2011: 50 ha.

Zásadní otázka: jak řešit požadavky standardu FSC o zaměstnávání regionálních firem versus zákon o veřejných zakázkách. Nesoutěží se komplexní zakázky, soutěží se otevřené řízení, nadlimitní zakázky a jednotlivé činnosti rozpracované na dílčí plnění. Vítězné firmy těžební činnosti nesmí plnit zakázku s použitím JMP subdodávkou.

Problémy Krkonoš: sjezdové lyžování, adrenalinové sporty,

Po reorganizace celkem 246 zaměstnanců z toho pouze 15 v dělnických profesích. Většina dělnických činnosti je najímána.

Odbory: odbor vnějších vztahů 64 zaměstnanců, odbor vnitřních vztahů 46, odbor péče o národní park 113, odbor státní správy 13. Průměrná měsíční mzda 24 500 Kč. Průměrná rozloha 1 lesnického úseku cca 750 ha. Veškerý personál je stráží ochrany přírody a lesní stráží (z důvodů postihů vjezdu mimo značené trasy). Kladný VH se převádí do rezervního fondu. RF – spolufinancování projektů EU, udržitelnost projektů.

Struktura výnosů: 1/3 příspěvky zřizovatele, prostředky z Plánu péče o krajinu (péče o louky, podpora zemědělců), programové financování, mimorozpočtové zdroje. 1/2 výnosů tvoří tržby za vlastní výrobky (dříví, nájmy, vstupné z muzeí, výnosy z časopisu apod.). Příspěvek 2012 – 130 mil.

Financování-projekty: Face cca 400 mil.Kč/10 let. 75 projektů v různé fázi průběhu o celkovém objemu finančních prostředků cca 640 mil. Kč, problematika udržitelnosti.

Ing. Gabzdil – seznámil s historií národních parků – Dr. Moritz Heinrich Willkomm (život, dílo, cesta na Sněžku – 1837, 1874 – univerzita v Praze – cesta po Šumavě, Budoucnost Šumavy – jak viděl kůrovcovou kalamitu a budoucnost Šumavy v roce 1874, jaké bude mít kalamita následky na šumavský lesní region, závěr – i přes rozsáhlé poškození zůstane Šumava významnou lesních oblastí Střední Evropy, která má nejproduktivnější lesní porosty, nejvyšší dřevní zásobu a maximum stromů silných dimenzí, škody způsobené obyvatelstvu jsou velké a je potřeba vytvořit nové zdroje příjmů).

5. Organizační záležitosti

Návrh na téma a oblast jarního zasedání EK OLH ČAZV na jaře 2014: oblast působnosti Městské lesy Rožnov pod Radhoštěm, s.r.o. Ing. Jílek (předseda dozorčí rady) – představení organizátorů (Ing. Josef Fojtášek – jednatel ML Rožnov, s.r.o.), lesy – 935 ha. Upozornil, že pracovníci ULDEP zpracovávali analýzu území.

Exkurze – Krkonošský národní park – 8 h, 2,5 km pěšky, poté mikrobusem, ukončení cca 13 h.

Sborník z Ekonomických komisí – za obě komise.

Prof. Šišák: Bude snahou předat společné prohlášení EK OLH zástupci OLH na Mze

Jednání ukončil předseda prof. Šišák a poděkoval všem přednášejícím a přítomným.

Zapsal: Ing. Dalibor Šafařík, Ph.D., Ing. Petra Hlaváčková, Ph.D.